

Sestav prehrane lesne sove *Strix aluco* Structure of Tawny Owl's *Strix aluco* diet

UVOD

Najpomembnejša sestavina prehrane lesne sove *Strix aluco* so mali sesalci. Sova pogoltne cel plen s kostmi in kožo, če je prevelik, ga raztrga. Neprebavljive dele, kosti in dlako zlepi v svaljke in izbljuva. Z daljšim zadrževanjem na nekem kraju (gnezdenje, prezimovanje) se naberejo večje količine izbljuvkov, iz katerih izločimo trde ostanke. Predvsem lobanje, po katerih tudi določimo vrsto uplenjene živali.

MATERIAL IN METODA

Material sem zbiral v letih 1984-1986 na lokalitetah v SV Sloveniji :

- avgusta 1984, 1 km JZ od Ptujja. Pod strešnim napuščem v ptujskih čistilnih napravah.
- 2. in 23. marca 1986, 1 km J od vasi Bukovci. Izbljuvke sem našel pod borom (*Pinus* sp.)
- 23. marca 1986, 1 km SV od vasi Markovci. Prav tako pod borom (*Pinus* sp.)

Omenjene lokalitete sem redno pregledoval enkrat mesečno.

S suho metodo sem iz izbljuvkov izoliral ostanke 134 primerkov plena, ki pri-

REZULTATI

Tabela 1: Prikaz prehrane lesne sove
Table 1: Food of Tawny Owl

Z. št. N	V r s t a S p e c i e s	f	f %	Teža Weight	TežaΣ Weight	Teža % Weight %	I
1.	Krt <i>Talpa europea</i>	2	1,5	90	180	8,6	5
2.	Vrtna rovka <i>Crocidura suaveolens</i>	8	6	5,2	41,6	2	4
3.	Poljska rovka <i>Crocidura leucodon</i>	58	43,2	10,5	609	29,3	36,2
4.	Povodna rovka <i>Neomys fodiens</i>	4	3	13,2	52,8	2,5	2,7
5.	Gozdna rovka <i>Sorex araneus</i>	13	9,7	11	143	6,8	8,2
6.	Poljska voluharica <i>Microtus arvalis</i>	16	12	25	400	19,2	15,6
7.	Travniška voluharica <i>Microtus agrestis</i>	4	3	35	140	6,7	4,8
8.	Drobnooka voluharica <i>Pitymys subterraneus</i>	10	7,4	19	190	9,1	8,2
9.	Hišna miš <i>Mus musculus</i>	1	0,7	23	23	1,1	0,9
10.	Pritlikava miš <i>Micromys minutus</i>	6	4,4	6,8	40,8	1,9	3,1
11.	Dimasta miš <i>Apodemus agrarius</i>	2	1,5	20,5	41	1,9	1,7
12.	Navadna belonoga miš <i>Apodemus sylvaticus</i>	10	7,4	21,7	217	10,4	8,9
Σ		134	100		2078,2	100	

padajo 12 vrstam malih sesalcev. Drugih živalskih skupin v izbljuvkah nisem zasledil.

Povprečne teže posameznih vrst malih sesalcev sem deloma povzel po Mikuski in Vukoviču (1980), deloma pa sem vzel izračunane srednje vrednosti po podatkih, ki jih hrani PMS v študijski zbirki.

Relativno vrednost biomase posamezne vrste in indeks pomembnosti sem izračunal po formuli, vzeti iz dela D.Kovačevića (1984) :

Ishrana kukuvije drijemavice *Tyto alba* u okolici Rovinja.

$$W\% = \frac{Wg \cdot 100}{\Sigma Wg}$$

W% relativna vrednost biomase

Wg biomasa posamezne vrste

Σ Wg vsota vseh posameznih biomas

W% biomass relative value

Wg biomass of a separate species

Wg sum total of all separate biomasses

$$I = \frac{\%f + W\%}{2}$$

I indeks pomembnosti

%f relativna gostota posamezne vrste

W% relativna vrednost biomase

I importance index

%f relative density of a separate species

W% biomass relative value

f - štev. osebkov
f - number of individuals

$$f\% = \frac{f \cdot 100}{\Sigma f}$$

$$f\% = \frac{f \cdot 100}{f}$$

teža - teža posamezne vrste v gramih
weight - weight of a separate species
(in grams)

teža Σ = f . teža
weight % = f . weight

$$\text{teža \%} = \frac{\text{teža } \Sigma \cdot 100}{\text{celokupna masa}}$$

$$\text{weight \%} = \frac{\text{weight } \Sigma \cdot 100}{\text{total mass}}$$

$$I = \frac{\text{teža \%} + f \%}{2}$$

$$I = \frac{\text{weight \%} + f \%}{2}$$

Iz tabele 1 vidimo, da je najpogostejši plen lesne sove poljska rovka *Crocidura leucodon*, sledijo ji poljska voluharica *Microtus arvalis*, gozdna rovka *Sorex araneus*, drobnooka voluharica *Pitymys subterraneus* itd.

Iz indeksa pomembnosti dobimo približno enako sliko.

Ker sem izbljuvke pobiral sproti, si lahko pogledamo tudi sezonsko variabilnost v prehrani lesne sove.

Tabela 2 : Sestav hrane lesne sove, nabrane avgusta 1984

Table 2 : Structure of Tawny Owl's food, gathered in August 1984

Z. št. N	V r s t a S p e c i e s	f	f %	Teža Weight	Teža Σ Weight	Teža % Weight%	I
1.	Krt <i>Talpa europea</i>	1	0,9	90	90	6,7	3,8
2.	Vrtna rovka <i>Crocidura suaveolens</i>	8	7,7	5,2	42	3,1	5,4
3.	Povodna rovka <i>Neomys fodiens</i>	4	3,8	13,2	52,8	3,9	3,8
4.	Poljska rovka <i>Crocidura leucodon</i>	58	56,3	10,5	609	45,8	51
5.	Gozdna rovka <i>Sorex araneus</i>	13	12,6	11	143	10,7	11,6
6.	Poljska voluharica <i>Microtus arvalis</i>	8	7,7	25	200	15	11,3
7.	Travniška voluharica <i>Microtus agrestis</i>	1	0,9	35	35	2,6	1,7
8.	Hišna miš <i>Mus musculus</i>	1	0,9	23	23	1,7	1,3
9.	Pritlikava miš <i>Micromys minutus</i>	4	3,8	6,8	27,2	2	2,9
10.	Dimasta miš <i>Apodemus agrarius</i>	2	1,9	20,5	41	3	2,4
11.	Navadna belonoga miš <i>Apodemus sylvaticus</i>	3	2,9	21,7	65,1	4,9	3,9
		Σ 103	100		1328,1		

Tabela 3 : Sestav hrane lesne sove, nabrane spomladi 1986

Table 3 : Structure of Tawny Owl's food, gathered in spring 1986

Z. št. N	V r s t a S p e c i e s	f	f %	Teža Weight	Teža Σ Weight	Teža % Weight%	I
1.	Krt <i>Talpa europea</i>	1	3,2	90	90	11,9	7,5
2.	Poljska voluharica <i>Microtus arvalis</i>	8	25	25	200	26,6	25,8
3.	Travniška voluharica <i>Microtus agrestis</i>	3	9,6	35	105	13,9	11,7
4.	Drobnooka voluharica <i>Pitymys subterraneus</i>	10	32,2	19	190	25,3	28,7
5.	Dimasta miš <i>Apodemus sylvaticus</i>	7	22,2	21,7	151,9	20,2	31,3
6.	Pritlikava miš <i>Micromys minutus</i>	2	6,4	6,8	13,6	1,8	4,1
		Σ 31	100		750,5		

RAZPRAVA

Tabela 2 prikazuje sestavo plena, izoliranega iz izbljuvkov, ki so bili nabrani avgusta 1984, kar pomeni, da so se kopičili skozi poletje.

Tabela 3 pa prikazuje sestavo plena, izoliranega iz izbljuvkov, nabranih zgodaj spomladi, ki so se kopičili čez zimo.

V poletni prehrani predstavljajo žužkojedi *Insectivora* 75 %, glodalci *Rodentia* pa 25 % prehrane lesne sove. Popolnoma drugačno sestavo imamo v zimski sezoni, ko večino plena (92 %) predstavljajo glodalci.

Iz okolice Ptuja (tabela 2) je bilo 10 celih izbljuvkov, polovica toliko pa je bilo razpadlih, v dolžino so merili od 38 do 68 mm in od 21 do 35 mm v širino. Posušeni so tehtali od 3 do 8 g. V enem izbljuvku sem našel od 3 do 8 ostankov malih sesalcev. Biomasa izbljuvkov se je gibala med 43,4 in 134,7 g, v povprečju 79,8 g.

Izbljuvkov iz Bukovec in Markovec (tabela 3) je bilo 18, v dolžino so merili od 34 do 59 mm in od 13 do 23 mm v širino. Posušeni so tehtali od 1 do 3 g. V enem izbljuvku so bili običajno ostanki dveh živali, v nekaterih po tri ali le po eden. Biomasa izbljuvka se je gibala med 25 in 131,8 g, v povprečju 47,1 g.

SKLEP

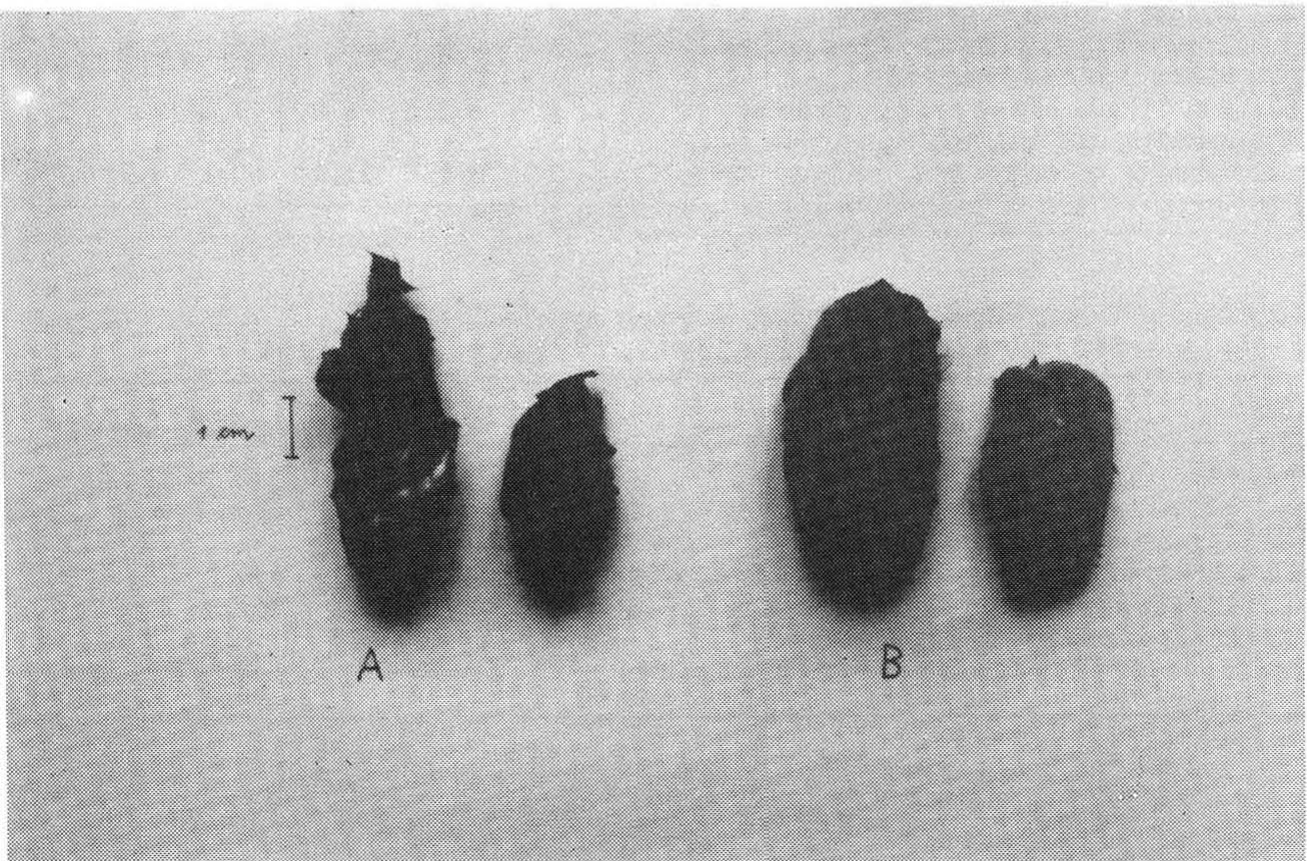
Iz rezultatov analize 134 osebkov, izoliranih iz izbljuvkov lesne sove, nabranih v letih 1984 - 86 na Ptujskem polju, lahko zaključim :

Iz materiala sem determiniral 12 vrst sesalcev, ostankov drugih živalskih skupin nisem zasledil.

Sprotno zasledovanje mi omogoča sezonsko razporeditev plena. Dominantno vlogo v poletni prehrani imajo rovke. Pri zimski prehrani pa močno prevladujejo

2.: Izbljuvka lesne (A) in pegaste sove (B). (F. Janžekovič)

2.: Tawny Owl's (A) and Barn Owl's (B) pellets (F. Janžekovič)

voluharice. Prav tako so količine hrane, zaužite v zimskem obdobju manjše, kot tiste v poletnem obdobju. Relativno majhen vzorec narekuje še nadaljnje delo.

ZAHVALA

Kolegu Borisu Kryštufku se iskreno zahvaljujem za pomoč pri determinaciji in obdelavi podatkov.

SUMMARY

From Tawny Owl's pellets, gathered in the vicinity of Ptuj, the author extracted, in compliance with the so called dry method, 134 specimens belonging to 12 species of mammals. As far as winter pellets are concerned, the predominate rodents, while in summer pellets insect-eaters (primarily common shrew-mice) are prevalent (75%).

LITERATURA

- Carneluti, Gogala, Sivec (1982): Kartiranje favne Slovenije, Navodila. PMS, Ljubljana.
- Kovačič, D. (1984): Ishrana kukuvije *Tyto alba* u okolici Rovinja. Bilten Društva ekol. BiH Sarajevo.
- Kryštufek, B. (1985): Mali sesalci. Naša rodna zemlja 4, Ljubljana.
- Mikuska, J., S. Vukovič (1980): Kvalitativna i kvantitativna ishrana kukuvije drijemavice, *Tyto alba Scop.* 1769 na području Baranje s posebnim osvrtom na rasprostranjenje sitnih sisavaca. *Larus* (31-32): 269-288, Zagreb.
- Yalden, D.W. (1977): The identification of remains in owl pellets. London.

*Franc Jančekovič
Bukovci 27
62281 Markovci*

Rečni galeb *Larus ridibundus* gnezdi v Sečoveljskih solinah Black-headed Gull *Larus ridibundus* breeds at Sečovlje Salt-pans

Navadni ali rečni galeb *Larus ridibundus* gnezdi v srednji Evropi in na britanskih otokih, v južni Skandinaviji, na Islandu ter v Aziji. Delno je selivec. Prezimuje ob nezaledenelih rečnih rokavih ali pa se umakne v Sredozemlje.

Literatura (Matvejev, Vasić, 1973) ga navaja kot gnezdilca Slavonije in Vojvodine, gnezdi pa tudi v SV delu Slovenije (Štumberger, 1982). Prebiva na rekah in ob njih, ob ribnikih, jezerih in ob morskih obalah. Hrani se s črvi, ribami, žuželkami in mrhovino. Gnezdi v kolonijah ob vodah v notranjosti.

Veliko in preprosto gnezdo, sestavljeno iz vodnega in kopenskega rastlinja, je lahko na vlažnih tleh ali pa plava na vodi. Znese 2 do 3 svetlo olivna do rdečkasto rjava, zelenkasto siva, rdeče rjavo lisasta jajca, velika 53x37 mm. Valilna doba traja 22-24 dni. Begavci so rumeno rjavi z rdečim kljunom, poletijo pa 35.-42. dan. Že ne-

kaj let smo ob plitvini ustja reke Dragonje opazovali manjše število spolno odraslih rečnih galebcev, "zavidajoč" koloniji v SV delu Slovenije, in se nekoliko razburjeno spraševali, kje neki gnezdiijo.

Novica o nedvomni gnezditvi rečnega galeba na Sečoveljskih solinah je prišla tiho in nepričakovano, ko smo že vsi gnezditve te vrste obesili na klin zaprašene društvene police, odgovora o lokaciji gnezdeče kolonije pa tudi tokrat popolnoma zanesljivo ne vemo. Tako se po 10.7.1986, ko smo se v sestavi B. Mozetič, B. Makovec in I. Škornik odpravili na soline, postavljajo same po sebi le domnevne možnosti in prva naloga za naslednje koledarsko leto. Usoda tega dne je hotela, da je moral eden med nami, medtem ko sta ostala dva obročkala mladiče navadne postovke *Falco tinnunculus* in velike skovike *Otus scops*, zaradi nepredvidenih "diverzantskih" akcij zoper Drogo Porto-